

ВЛАДИМИР ПОЛЯНОВ

КОРАБИ В МОРЕТО

chitanka.info

Лекият плисък на морето и свежата прохлада ме събудиха от следобедния сън. Погледнах към широко отворената, остъклена трикрила врата на балкона. По хоризонта в синия простор бавно преминаваше красив тримачтов бял кораб.

Не за първи път в почивната станция не знаехме какво да правим в часовете между следобедния отдых и вечерята. Бяхме дошли тъкмо нищо да не правим и все пак главната ни грижа оставаше какво да правим. Този ден си спомних за бай Мишо.

Беше вече към шест часа. Излязох на балкона. Над морето се спущаха първите сенки на настъпващия залез.

Бай Мишо го знаех като бохем, рибар, поет. Живееше в стар фургон. Свиреше на китара и пееше романси от някога. При него беше винаги приятно, пълно с живот и радост. Тръгнах.

Вървах по тясната пътека между градините над почивната станция. Синият простор на морето се появяваше пред очите ми и пак се скриваше зад някой храст или височина. Припомнях си живота на моя познайник. Той живееше всъщност не във фургон, а в ремаркетокъща на едни околосветски пътешественици. Някога е бил цигулар в оркестър или нещо такова, но „скитничеството“ и морето винаги го „дърпали“, както той казваше. Преди десетина години, като се пенсионира, дошъл във Варна. Изпълнила се душата му с радост от гледката на морето, параходите, задишал с пълни гърди морски въздух. Дали заради това, или нещо го гонело от къщи, не зная, но той се застоял тука, а след като минало лятото, не устоял на влечението си и решил да се засели във Варна. Жена му го нахокала със сърдито писмо. Той я заплашил с развод и започнал да обмисля как да уреди завинаги пребиваването си край морето. Зимата с бурите и виелиците по морския бряг го вълнувала толкова, колкото и лятото. По шосето за Златните пясъци, в склона на един хълм, харесал място — пусто, незастроено, защото почвата е нездрава и всичко, което човек реши да построи, скоро се събаря на главата му. Тъкмо затова покупката станала бързо и купувачът бил доволен, че не се охарчил много. Въпреки съвсем ясната опасност да строи на такава почва той смятал да строи. Но както трябвало да се очаква, забранили му строежа.

Новият заселник решил да прекарва лятото на палатка сред бурените на купеното място, а за през зимата да наеме стая из околните празни вили. Вече бил свикнал с мисълта за такъв безреден

живот, а и нямал пари за друго. Ала един неочакван случай уредил по-добре всичко.

Веднъж, тръгвайки от града за Златните пясъци, видял на централния площад своя бъдещ фургон до повредена лека кола. Неговите околосветски пътешественици, брадясали, по къси панталонки, се потили наоколо. Тяхното нещастие обаче не свършвало само с повредата на колата. Изглежда, че и друго ги затруднявало, защото на една смесица от славянски и други езици обяснявали на събраните хора около тях, че продават фургона. Бай Мишо го огледал. Сторил му се чудесен за живеене. А може ли някой да му забрани да изкачи готовото жилище до мястото си! Докато намислил това, и спазаряването станало. Исипал част от спестяванията си, с които щял да гради къщата, и станал собственик.

Но сега започнало смешното. Едва след като платил фургона и пътешествениците си заминали, бай Мишо се сетил, че бъдещото му жилище ще стигне до шосето близо до подножието на хълма, дето се намирало купеното място, но там и ще спре. По наклона на хълма, покрит с камъни, дупки, коренища, нямало никакъв път. Отчаян, новият собственик още същия ден докарал ремаркетото с някакъв камион до хълма и — нямало какво да прави — оставил го долу на шосето. Колкото и да е похватен и да му се отдавала всякаква работа, той разбрал, че е попаднал в капан и че нищо не може да измисли.

На другия ден дошъл да се полюбува на непотребната покупка. Гледа, на шосето военни влекачи. Някои стоят, други постоянно щъкат насам-натам по урви, по трапища, по наклони. Спрял се да позяпа. А влекачите стигнат донякъде и пак се върнат. Така часове. Учение правели. Бай Мишо се запознал с някои офицери и след като разказал одисеята си, успял, както може да се очаква от такъв сладкодумец като него, да убеди един офицер да изтегли фургона с влекача си по хълма. Така „околосветският пътешественик“ кацнал на четирите си колела сред пустото място.

Оттука нататък всичко тръгнало по-лесно. Бай Мишо не само уредил жилището си, но започнал да прави познанства и да приема гости. Освен морето с неговата безкрайност, затишие и бури той обичал срещите с хората, да има с кого да сподели радостта си, че е постигнал каквото е желал тъй много. Двете отделения на фургона му давали хубави възможности и гостите му — измежду курортистите и

заселниците наоколо — скоро започнали да прииждат. А когато стопанинът свалил колелетата на колата, успял контрабанда да сложи каросерията на иззидана каменна основа. Така се получило и едно приземно помещение, дето си направил кухня-трапезария и разширил гостоприемните си склонности с още по-големи възможности.

Когато се запознахме преди три години, заварих нашия приятел в жилище, в което нищо не липсваше. Старият фургон с двете си горни помещения служеше за приемна част на жилището. Пред вратата на тези помещения, високо над зиданата основа, се ширеше малка тераса с изглед към морето. Наоколо на една асма зрееше грозде. Надолу, по стръмното на хълма, се простираше градина, засадена с царевица, домати, плодни дръвчета. Сред този рай бай Мишо ни посрещаше с китара в ръка, защото, радостен, щастлив, той често си спомняше, че е музикант, и свиреше и пееше с удоволствие романсите, останали в паметта му от някога.

През зимата той прекарваше почти сам в своето царство. Но отсреща му кипеше морето, по брега се появяваха рибари. Не му дотягаше самотата. Най-интригуващи бяха неговите разкази за живота му през зимата. Той ту разказваше за дълги скитания с рибари из морето, ту описваше свирепите бури, когато гигантски вълни опръсквали всичко чак до малката тераса, ту за станали корабокрушения, които с очите си видял. При такова събитие с голям италиански параход една зима той тичал по брега на морето да спасява удавници, а попаднал по пясъка на изхвърлени сандъчета с портокали. Цяла зима ял и черпил редките си гости със сочните южни плодове. При друг нещастен случай в морето намерил на брега негър моряк от загиналия кораб. Той единствен успял да доплува до брега. Обаждал му се сега с приятелски писма някъде от Англия.

През зимата било много студено във фургона. Бай Мишо отивал често да спи в приземното помещение, уж на по-топло. Там в коша си за хляб веднъж намерил голям задрямал смок, който, препариран, още може да се види в музея на града. През последната зима една нощ му се сторила по-топла и той отишъл да спи в едно от горните помещения. Сутринта се събудил затрупан в сняг, който навявал цяла нощ през различните процепи на разнебитения фургон.

И отново с настъпването на пролетта и лятото започваше предишният му живот. Не се занимаваше вече с бурите, студа и

виелиците, а в някакво блаженство се отдаваше на разцъфналите нови хубости на морето и природата наоколо. Идваше и най-голямата му радост — хората — да им услужи с нещо, да ги заведе някъде, да ги посрещне като гости. Те чувстваха неговата всеотдайност, неговата радост от досега с тях. Това ги привличаше, както запалената лампа вечер привлича пеперудите. В романтичния фургон, дето едва имаше място да се завъртят двама-трима души, непрекъснато идваха гости...

Стигнах до оградата на неговата градина. Беше вече се свечерило. Между дърветата и храстите се виждаше на височината силуетът на фургона. Аз посегнах да отворя оплетената от пръчки ниска вратичка и спрях. Спомних си кучето. Мишо имаше обучено куче вълча порода. Някакъв немец му го беше оставил. Веднъж то доста ни изплаши, когато влязохме в двора без предупреждение. Изглежда, че то бе плашило и други, защото последната година за голямо огорчение на приятеля ми някой го беше отровил. Всъщност бай Мишо съвсем определено твърдеше, че това е направил съседът му, чиято вила, богата и благоустроена, надменно стърчеше над жалкия фургон на върха на хълма. Но той обясняваше, че съседът не се плашел толкова от кучето, колкото жадувал да причини някакво зло. Той не можел да понася живота, веселието и песните, които огласяли фургона.

Спрял до вратичката, аз извиках:

— Бай Мишо!

Навярно той си е взел друго куче. Нямах да е лошо да бъде по-предпазлив. Бай Мишо обичаше животните. Миналата година отглеждаше и едно магаренце. Какви планове имаше с него — не зная. Но животното бърза възприемаше и разбираше всичко, каквото му говореше неговият господар. А по свое хрумване то радостно ревеше, щом влизаха в двора гости.

Извиках втори път. Но нито куче залая, нито магаренцето прорева, нито човек се обади. Не се виждаше и никаква светлина.

„Излязъл е!“ — помислих. Но не се стърпях и отново опитах.

Пак никакъв отговор.

— Излязъл е — казах си.

Бай Мишо често излизаше със своите гости и приятели по тоя час. Той бе един от най-забавните водачи по различните забележителности на слънчевия морски бряг. Макар да тътрузеше

единия си крак, защото страдаше от някакъв недъг, той издържаше в ходене. А ходеше ли, непрекъснато разказваше.

— Мишо! — извиках пак.

Отново никой не отговори. В това нямаше нищо особено. Можеше наистина да се предположи, че е отишъл някъде. И все пак как другояче изглеждаше някога къщата и градината наоколо, когато търсехме нашия приятел, а той отсъстваше. Дори и тогава всичко — къща, градина — говореше за стопанина. Сега всичко мълчеше. Неприятно мълчеше.

Тръгнах си, без да се реша да вляза. Този човек беше винаги весел, гостоприемен. Бързо уреждаше къде да седнем на малката полупрогнела тераса. Напоследък той си правеше вино. Изваждаше бутилка, която на края някой от нас скришом му заплащаше. Ние носехме мезето. Скоро той вече седеше с китара в ръце и запяваше. И започваха часове на сладостно мъчително настроение, през които денят бавно гаснеше, в морето се появяваха светлините на минаващи кораби, сякаш се обаждаха същества от някакъв друг свят, а топлият глас на певеца човъркаше сърцето. Когато си тръгнахме, замаяни от виното и повече от красотата на прекараните часове, отнасяхме спомените за нещо, което искахме да съществува вечно. Затова може би сега, след като го видях напразно, аз поисках да се успокоя със заричането, че утре ще дойда по-рано. Знаех, че бай Мишо много скита, но не чак всеки ден. И непременно щях да го намеря.

Всъщност едва сега аз се запитах загрижен защо вече десети ден, откак бяхме в станцията и ходехме тук-таме, не сме срещали никъде нашия приятел. Дали пък не му е дошъл умът в главата и не се е прибрал у дома си. Сам се учудих на мисълта си. Не можех да си представя някогашния музикант другояче освен във фургона с китарата в ръце или разгърден, да пробива път през джунглата на аладжаманастирските околности, засмян и любезен да посреща гости, без да мисли за утрешния ден, замръзнал под ледената покривка, да подсвирква, за да си направи отвор за въздуха, да се надпреварва с бурите по морския бряг и да търси удавници, винаги безумен и поетичен. Такъв го и обичах — пълен с живот и жаден за живот. Беше обидно да се мисли, че той може да бъде друг. И все пак защо не бяхме го виждали никъде толкова дни, какво бе се случило?

И отново продължи курортният ни живот с разходки, срещи, скука. И отново дойде ден, в който се сетих за бай Мишо.

Тръгнах по познатия път. Уж бързах да стигна по-рано, но пак вече се беше свечерило, когато спрях пред оградата на неговата градина. Този път не извиках. Видях отново потъналия в тишина, мълчание и мрак забавен фургон, кацнал на височината сред градината, и кой знае защо, сметнах за излишно да викам. Нещо у мене дълбоко, но още неосъзнато какво е то, ме спря. Тръгнах обратно по пътя и срещу всички мъчителни предчувствия, които ме бяха обзели, позволих си да помисля шеговито: утре ще дойда още сутринта и ще пипна тоя скитник!

На другата сутрин наистина тръгнах.

Бързо преминах през градината и лозята. На хоризонта в синия простор на морето отново плаваше кораб. Пред мястото на бай Мишо изгледът се разширяваше още повече. Хвърлих жаден поглед нататък, извърнах се и влязох в двора. Тръгнах по пътеката нагоре към фургона. Чувствах как сърцето ми бие тревожно. В жилището не се мяркаше никой. В това нямаше нищо необикновено и все пак аз спрях, защото започна да не ми стига въздухът. Спрях пред дъсчената стълба към малката тераса.

— Бай Мишо! — провикнах се, но усещах, че гласът ми хрипти, сякаш някой ме душеше за гърлото.

Никой не ми отвърна. А всичко наоколо изглеждаше някак тихо, смълчано, затаило дъх.

— Бай Мишо! — извиках повторно.

Заслушан в тишината, долових, че нещо се бялна пред очите ми. Лекият морски бриз развяваше някакво листче, прикрепено с кабарче към опорната греда на стълбата. Посегнах към късчета хартия. Беше остатък от разкъсан некролог.

Не можах да разчета никакво име, но все пак ме прониза болезнена мисъл: „Дали не е умрял?“.

— Да, да! — обади се някой от високото над фургона, дето стърчеше красивата вила на съседа, загледал се в мене и сякаш отгадал въпроса ми. — Няма го вашия Мишо. Живееше тука зиме сам като куче. А беше болен от сърце! Един януарски ден го намериха долу под фургона. Погледнете там — стая ли е тази дупка! А там се сврял в студа...

Човекът като че изпитваше удоволствие да разказва какво се е случило с бай Мишо, щом е имал глупостта да се завре в някаква дупка. Навярно той беше същият, който, насъскван от своята злоба срещу потока от гости и веселията в жалкия фургон, бе отровил кучето на приятеля ми...

Тръгнах си. Намерили!... Какво значеше тая дума?... Спомних си веселия разказ на бай Мишо как по-миналата зима се събудил една сутрин във фургона, затрупан в сняг и вкован в лед. Само образуваният от дъха му отвор през студената обвивка му давал възможност да диша. Тая зима той потърсил по-топло място — оная дупка под фургона... После го намерили!...

Вървах бързо. Наоколо пъстрееха градините, зрееше гроздето, синееше морето. В далечния хоризонт непознатият кораб бе отдавна изчезнал. Нямаше го вече. Виждаше се морето, тука бяха градините, лозята, гроздето, което вече узряваше. Кораба го нямаше. Изчезнал в далечината, сякаш е бил съновидение...

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.